

Maandag 14 december 1914 – ochtendeditie

Belgische vluchtelingen.

Talrijk zijn de Belgische vluchtelingen, die van Vlissingen uit naar Engeland oversteken. Van de gelegenheid tot vrije overtocht wordt zulk een druk gebruik gemaakt, dat tot vrijdag a.s. alle plaatsen reeds besproken zijn. Toch brengen de treinen geregeld nog vluchtelingen naar Vlissingen; zij moeten ten minste nog een week wachten.

Onderwijs aan Belgische kinderen.

Ter aanvulling van het bericht over onderwijs aan Belgische kinderen te Dordrecht, opgenomen in ons ochtendblad van 12 dezer, kan nog gemeld worden, dat het comité Noordhove aldaar van 1 november af reeds 50 kinderen van Belgische vluchtelingen in verschillende bestaande inrichtingen van onderwijs had geplaatst, welk getal op 1 december was gestegen tot ruim 80 leerlingen.

Verkeer met België.

De stoomboot Administrateur de Badts is zaterdag met 67 passagiers naar Antwerpen vertrokken en zondag met 28 passagiers te Vlissingen teruggekeerd.

In Antwerpen worden er, naar men ons meldt, weer passen aan Belgen afgegeven.

Rotterdam – Voor de Belgen.

Het stoomschip Obidense is gisteren uit New York, met voedingsmiddelen voor de Belgen, alhier aangekomen.

Van Franse zijde.

Het Franse gezantschap te 's Gravenhage deelt heden over de krijgsverrichtingen het volgende mede:

De vijand heeft thans heel de westelijke over van het IJzerkanaal ten noorden van het Veerhuis ontruimd; deze oever is door ons bezet.

Uit de oosthoek van België.

Men meldt ons uit Roermond, op 12 dezer:

Te Kaulille en Bocholt is een proclamatie aangeplakt, waarin te kennen wordt gegeven, dat Duitsers en Belgen ophouden vijanden te zijn. Tevens worden de werklieden aangezocht in de buskruitfabriek te Kaulille te gaan werken.

Boven deze fabriek te Kaulille vertoonde zich heden een Engels vliegtuig.

Aan generaal von Beseler, de veroveraar van Antwerpen, is door de technische hogeschool te Hannover de graad verleend van doctor ingenieur honoris causa. Mijn levenswerk, schrijft de generaal in zijn bedankbrief, heeft mij de machtige hulp leren waarderen, die de krijgskunst in onze dagen te danken heeft aan een geweldige en bewonderenswaardig omhoogstrevende techniek, die opgebouwd is op de fundamenten van Duitse wetenschap en Duitse vlijt. Hij is er trots op, dat het hem vergund was deel te nemen aan een oorlogsverrichting, die aan de wereld getoond heeft, welke geweldige strijdmiddelen de techniek heeft weten te verschaffen.

Naar aanleiding van wat het parlamentslid Gilbert Parker in de Engelse bladen over de Belgische vluchtelingen in ons land heeft gezegd, schrijft onze Londense correspondent ons op woensdag (wij hebben zijn brief eerst gisteravond ontvangen):

Ik kan de juistheid der beweringen natuurlijk niet beoordelen en zou het mijn taak niet achten erover te schrijven, wanneer dergelijke verhalen niet telkens en telkens weer in de Engelse pers doordringen. Zij zijn totnogtoe steeds in voor ons uiterst welwillende vorm gekleed. Maar op de duur moeten zij de voortreffelijke indruk, die de ontvangst der Belgen in Nederland hier heeft gewekt, verzwakken. Ik heb vroeger al geschreven, dat de stemming jegens ons land in Engeland, die in de eerste maanden van de oorlog soms vrij achterdochtig was, in het begin van oktober een opmerkelijke ommekeer heeft ondergaan. Ik wil zwijgen van alle plichten van menselijkheid en stamverwantschap en er slechts aan herinneren, dat ons aan ons figuur tegenover het buitenland in deze dagen iets moet gelegen zijn. De Engelsen in het bijzonder hebben een zeker recht om over deze zaak mee te spreken. Toen onze regering het aanbod der Engelsen om in de kosten van het onderhoud der Belgische vluchtelingen bij te dragen afwees, laadde zij de zedelijke verplichting op zich om nu dan ook zelf niet in de zware taak tekort te schieten. Men vond die weigering hier indertijd edelmoedig, nobel en wat niet al. Men zal er anders over gaan denken, wanneer relazen als van Sir Gilbert Parker onweersproken moeten blijven.

Parijs, 13 december. Het officiële bulletin luidt:

Het was gisteren bijzonder kalm. De vijand deed in de streek ten zuidoosten van leper drie hevige aanvallen, die werden afgeslagen.

Er wordt een mislukte Duitse aanval gemeld van het uiteinde van het front, ten noordoosten van leper.

Berlijn, 13 december. De Lokal Anzeiger verneemt uit Genève: De in Vlaanderen bevelvoerende generaal Foch kon ondanks de aanzienlijke versterking van de Franse stellingen niet beletten, dat aan de Duitsers, dank zij de samenwerking van genie, infanterie en

artillerie, bij leper een doorbraak door de linies gelukt is. Het voordeel hiervan is, dat de Duitsers thans langs het IJzerkanaal alle zwakke plaatsen nemen en hun verdere opmars daarnaar zullen inrichten.

Het museum te Brussel.

Berlijn, 12 december. In tegenspraak met het oude bericht, dat de vleugels van van Eycks Gentse altaarstuk, voorstellende Adam en Eva, op last van Wilhelm Bode uit het museum te Brussel naar Duitsland zijn gebracht, zij verklaard, dat die twee stukken, evenals alle kostbare schilderijen, nog altijd in de kelder van het museum geborgen zijn. Fierens Gevaert, die voortdurend als directeur van het museum dienst doet, heeft ze daar bij het begin van de oorlog laten brengen.

Maandag 14 december 1914 – avondeditie

De Vluchtelingen in Brabant en Zeeland.

Rotterdam, zondagochtend.

Gisterenavond hadden de twaalf journalisten de vierdaagse tocht volbracht, waartoe de regering hen had uitgenodigd, verklarende er prijs op te stellen als de Nederlandse pers zich door eigen aanschouwing een onafhankelijk oordeel wilde vormen omtrent de toestand van de Belgische vluchtelingen in de provincies Noord-Brabant en Zeeland.

In dit verband schijnt het goed reeds aanstonds één ding vast te stellen: dat alle verwachtingen nopens de mogelijkheid van een terugkeren der uitgewekenen naar het eigen land nu maar meteen

voor een onafzienbare tijd moeten worden opgegeven. Dat de aanvankelijk vrij uitgesproken opzet van de militaire overheid om hen terug te drijven, dat het vroeger officieel gegeven consigne van de zachte drang in deze richting, dat de stilzwijgende tactiek, met name van enkele gemeentebesturen om de vluchtelingen naar België af te schuiven, thans wel volkomen en ontwijfelbaar is ondervangen door ... het Duitse legerbestuur. Wij zijn een paar maal in de gelegenheid geweest met eigen ogen te zien hoe zijn wachten onze grens hermetisch afsluiten voor alle verkeer met het overweldigde land, waar zij nu eenmaal niemand meer in en meer uit laten. En uit de verhalen van grensbewoners weten we hoe op eenieder, die tracht langs paadjes en binnenwegen toch door te sluipen, jacht wordt gemaakt, om hen, na het eerste aanroepen, neer te schieten zonder pardon.

Deze zonderlinge en voorzeker ietwat benauwende toestand van door de vreemde landweermannen met hun geladen geweren opgesloten te worden gehouden binnen de eigen landsgrenzen, namen we eerst waar van Sluis uit in het naburige St. Anna ter Muiden. Als je daar de barrière met de Nederlandse vlag gepasseerd bent, stuit je in letterlijke zin op de zware boomstammen, die er dwars over de heerweg naar Belgisch Westkapelle de doortocht versperren. Duitse soldaten in hun grijze uniformen waren er naarstig bezig, zij het gemoedelijk hun pijpen rokend, om te graven en piketpalen te slaan ... En wij, voorzichtig met de punten van de schoenen tegen de limiet aan op eigen bodem, begonnen over de barricade heen een praatje met de gans niet barre mannen van het leger der overweldigers. Zij vertelden, dat ze Beieren waren. Een wonderlijke omstandigheid in deze oorlogstijd van verzwarende begrippen. Die brave kerels, geposeerd en wel, uit hun gezinnen om uit hun werk in het gezellige München gekomen, om hier in de wijde verlatenheid van de bietenvelden de toegang uit en naar Zeeuws

Vlaanderen te houden. Geen levende ziel verder te bespeuren dan enkele bonte kraaien over die tot de einder wijde, grauw verwinterde vlakke, met de steenweg strak er doorheen, op een achttien kilometer maar van het mishandelde Brugge, waarheen de mensen hier gewend zijn telkens ter bedevaart op te gaan, juist immers om er de vrome vredigheid deelachtig te worden, die immers sedert eeuwen ongerept de atmosfeer is van deze wonderschone oude stad en van haar gewijde kunstschaten.

“We maken een autoval”, legden kneuterig de landweermannen uit: “dat die in de vaart ons niet meer kunnen verrassen”. En even rustten ze wat op de spaden en houwelen. Het werk ging hun trouwens dwaas onhandig af. Een trachtte er met een zakmes een punt aan een zware paal te snijden, en een ander sloeg, tot vermaak van zijn makkers, telkens naast het eind hout, dat hij in het kuiltje moest rammen.

Sedert 1 december, vertelden ze, gold onverbiddelijk het bevel om geen mens meer door te laten, heen of terug, zonder enige uitzondering. Waarom, dat werd er hen nooit bij verteld. Maar het zou wel weer een gevolg van de spionage zijn.

Of ze al in het vuur waren geweest? “Nee, nee” weerden ze lachend af, “zij waren van de reserve, en dienden enkel maar voor bewakingsdiensten ... Ze verlangden er ook niemendal naar: hier was het beter. Het enige, dat ze zo buiten de wereld stonden: ze wisten van niets wat er gebeurde. En de Duitse kranten, die ze soms kregen, waren tenminste tien dagen oud; hun brieven bleven twaalf dagen onderweg ... maar, enfin, de moed er maar ingehouden tot ze overwonnen hadden ... Daar aan de IJzer was het anders niet mis.”

Een burgemeester uit de streek, die ons zelf in zijn gerekwireerde Belgische auto chauffeerde, vertelde dat de schildwachten zich wel

eens bitter konden vergissen in hun waan. De vorige, ook landweermannen voor bewakingsdiensten, waren tenminste al onverwacht opgeroepen om in de vuurlinie te gaan.

Zaterdagochtend werd ons op een heel ander punt van de grens, aan het station Baarle Nassau, waar in de tegelvloer de limiet is aangegeven, dezelfde omstandigheid bevestigd. “Blijft u voor alle zekerheid maar vóór de lijn”, zegden onze begeleiders, “want vooral met die aantekenboekjes konden de Duitsers u anders wel eens gevangen nemen. Ze zijn onvermurwbaar streng”.

Ter illustratie deelden de heren mee, dat er in het vluchtelingenkamp hier, op een bevolking van elfhonderd personen, niet minder dan 250 kinderen zonder hun ouders zijn. Die werden merendeels door de gezinnen in de hongerende Belgische gebieden naar het kamp gestuurd om gevoed te worden. Want het verstrekken van eten in die kontreien laat blijkbaar nog alles te wensen over, en er heerste dan ook ronduit gebrek. Vroeger gingen deze jongens en meisjes dan telkens weer eens naar huis terug. Maar tegenwoordig worden die kleuters eveneens door de Duitse wachten tegengehouden.

Bovendien weert het bestuur van het kamp zelf nu ook de mensen, die uit het naburige Turnhout nog wel eens doorslopen. De motivering van deze maatregel scheen twijfelachtig. Want eerst werd ons gezegd: in Turnhout is nu voedsel genoeg. Maar later, in een ander verband, verklaarde dezelfde zegsman, dat er met name in Turnhout grote ontberingen worden geleden. Dergelijke tegenstrijdigheden, waarop wij bij ons onderzoek trouwens herhaaldelijk stuitten, maken het vestigen van een onafhankelijk oordeel over de toestanden vaak wel heel moeilijk.

Doch hoe het zij: onomstotelijk staat het feit nu dus vast, dat de Duitse wachten de Belgische vluchtelingen in Nederland opgesloten

houden. Andere overwegingen, dat er daar voor de overgrote massa toch immers geen middelen zijn om te bestaan, en dat de verzorging van mensen zonder inkomen in België zelf een onmogelijkheid blijkt, vervallen hiermee. De uitgewekenen kunnen nu eenmaal niet meer naar hun land terug. En derhalve, het is van een treffende logica, moeten wij hen hier houden. Waaruit de morele verplichting volgt om deze drommen van vreemdelingen, voor zover zij daartoe zelf niet in staat zijn, een menswaardig bestaan te verzekeren, totdat de oorlogsverhoudingen het anders gedogen.

Welnu, het particulier initiatief heeft dit aanstonds zo begrepen, of liever gevoeld. Ons volk, in al zijn geledingen, heeft zich trouw getoond aan de oude tradities van gastvrijheid. Dat er toch nog veel geleden is, is waarachtig niet te wijten aan gebrek aan meegevoel en hulpvaardigheid. Van meet af aan heeft eveneens de regering, heeft de minister van binnenlandse zaken telkens weer telegrafisch geantwoord op de wanhoopsklachten van enkelen, die plaatselijk de chaos trachtten te organiseren: "ik zorg er voor." Maar ook deze verklaringen hebben de overweldigende noodstand allerminst in die eerste weken tot een bevredigende oplossing kunnen brengen. Het raderwerk van de bemoeiingen der regering, met zijn eindeloze krachtsoverbrenging, met zijn banen van papier sans fin, werkt nu eenmaal niet vlot. Aan een verlicht despoot, met buitengewone talenten, in ieder van de overstelpte centra, is er dringend behoefte geweest.

Toen is er voor de zwaarst beproefde gewesten, voor Noord Brabant en Zeeland, een regeringscommissaris aangesteld, met twee gedelegeerden. Maar, het woord is van Jhr. Ruys de Beerenbrouck zelf: "Ik ben drie weken te laat benoemd, en mijn gebied is veel te groot".

Heeft de regering, na de vlucht van de Duitsers en Oostenrijkers, die in België woonden, na de vlucht uit de overweldigde kleinere steden en dorpen, geen uitgewekenen verwacht uit Antwerpen, waarvan het bombardement toch dagen vooruit dreigde? Niemand heeft durven vermoeden dat die stromen zo dagen en nachten aaneen als een zondvloed van de oorlogsgruwel ons land dermate zouden teisteren. Maar er was dan ook aanvankelijk geen spoor van enige officiële poging om de verschillende plaatselijke comités en particulieren, die zich, noodgedwongen, als leiders hadden opgeworpen, uit de krachtverspillende verwarringen en conflicten te organiseren tot één eendrachtig reddingswerk. Eenieder hielp maar op eigen gelegenheid, op eigen gezag, en kwam te vaak met anderen in botsing, van hoe goede wil zij allen ook waren. Maar medelijden en hulpvaardigheid zijn in zulke tijden lang niet de enige kwaliteiten waar het op aankomt. Telkens en telkens weer kwam, bij alle waardering, de overweging op, of hier en daar en elders voor de verantwoordelijke posten dan toch geen krachtiger, geen geschikter personen aan te stellen waren geweest dan zij, die het uit de drang der omstandigheden nu maar deden, zonder enige overmacht over hen, die zich met evenveel of even weinig recht tot dezelfde taak geroepen achtten. En een eindeloze reeks van omstandigheden bemoeilijkten nog de verbijsterende toestand.

In het gemobiliseerde land leven wij als het ware, vooral voor de in staat van beleg verkerende streken aan de grenzen, onder militaire dictatuur. De weerkracht voor alles, om onze onzijdigheid te handhaven. En hoe dichter het Duitse leger op Antwerpen aandrong, des te sterker moest ons leger bedacht zijn op de bescherming van juist die gebieden, waar de stromen van vluchtelingen niet te keren waren. Het mag nu wel gezegd worden: de militaire overheid achtte vóór en gedurende de belegering van Antwerpen de toestand van het eigen land kritiek. Zij mocht haar volle aandacht hiervan niet laten

afleiden. Zij mocht de ophoping van de vluchtelingen aan de grenzen niet langer dulden dan nu eenmaal onafwendbaar noodzakelijk was. Zij moest in die dagen de volle beschikking houden over de voor het troepenvervoer nodige middelen van verkeer, die hierdoor voor andere doeleinden tot het uiterste beperkt waren. En de belangrijkste strategische punten voor onze verdediging had zij nu eenmaal tegen de invasie van de uitgewekenen te beveiligen.

De regering stond dus voor een alleszins moeilijke taak. En het heeft thans ook feitelijk geen belang meer om na te gaan in hoeverre maatregelen van haar kant de vervulling van deze taak hadden kunnen bevorderen.

Maar een feit is het, dat deze noodlottige samenloop van omstandigheden zich lange tijd, te lang, heeft gewroken op het lot der vluchtelingen in dit land. Waartegenover wij nu wel met een gevoel van verlichting kunnen constateren, na al wat wij in die vier dagen hebben gezien, dat de overheid thans in volkomen oprechtheid wenst het verder verblijf hier te lande voor de tienduizenden vluchtelingen zo draaglijk mogelijk te maken. Dat er door haar invloed de laatste tijd reeds heel wat misstanden zijn opgeruimd, en dat men overal bezig is, met veelal waarlijk toegewijde zorgen om het lot van al die beklagenswaardige mensen, voor zover dit dan ambtelijk kan geschieden, te verzachten. Doch in hoofdzaak hangt het welslagen van deze pogingen nu eenmaal af van de personen, die hiervoor in engere kring met de overal wisselende plaatselijke middelen hebben te zorgen. En de graduele verschillen van hun takt, van hun meegevoel, van hun wat grovere of fijner gevoelige aard, van hun organiserend talent geven ook vrijwel de verschillen in de verzorging aan, die wij op onze reis hebben waargenomen.

Belgische vluchtelingen.

Zondagmorgen heeft de Belgische minister van landbouw en openbare werken, de heer Floris Helleputte, met enige hoge Belgische staatsambtenaren, een bezoek gebracht aan Vlissingen, ten einde de Belgische vluchtelingen aldaar te bezoeken. Hij werd in de verschillende asielen rondgeleid door de commissaris van politie, de heer Gasinjet, en heeft vele uitgewekenen toegesproken. Vooral in de Belgische loodsensociëteit heeft hij zijn dank betuigd voor alles wat het in deze dagen van smart voor België voor zijn ongelukkige landgenoten heeft gedaan.

Gisteren namiddag is de Belgische minister naar Den Haag vertrokken.

De Duitsers in Frankrijk en België.

Londen, 14 december. Aan de Daily News is zaterdag uit België geseind:

Een strijd van buitengewoon verwoed karakter, die een van de eerste perioden van de grootste veldslagen van de oorlog zou kunnen worden, is gedurende het laatste gedeelte van deze week geleverd langs een lijn, die zich ten oosten van Ieper en Armentières uitstrekt.

De bondgenoten en de vijand staan in deze streek met een buitengewoon grote macht tegenover elkaar, want beide partijen schijnen overtuigd te zijn van de belangrijkheid van het land, dat ligt tussen de IJzer en de Leie. Het succes heeft zowel de Duitsers als de Fransen bij beurten toegelachen, doch de verliezen van de vijand zijn veel aanzienlijker geweest en de Fransen hebben op sommige plaatsen kleine voordelen behaald. Dit is vooral opmerkelijk, omdat de Duitsers in het bijzonder op donderdag herhaaldelijk aanvielen met een grote overmacht.

De beweging werd samengetrokken op een zigzaglijn niet ver van het dorp Dikkebus (ten zuidwesten van Ieper), dat bleek niet bijzonder sterk door de Fransen bezet te zijn. Een schrikwekkend voorspel op de aanval werd gegeven door de Duitse artillerie, die een verwoed granaatkartetsvuur op voortreffelijke wijze op de Franse stelling richtte. Op dit punt waren de loopgraven der Duitsers slechts op 70 yards afstand, en uit vrees, dat de eigen manschappen getroffen zouden worden, richtte de vijandelijke artillerie vrij hoog, zodat de in de achterste loopgraven geposteerde Fransen de meeste verliezen leden. De mannen in de voorste rijen drongen tegen de zijwanden op, terwijl de storm van granaten en kogels over hen heen raasde. Zij konden op dat ogenblik ook niets anders doen, en zoals later bleek, was het een geluk voor de bondgenoten, dat de Duitse kanonnen deze manschappen ontzagen.

De Franse “vijf-en-zeventigers” zochten de Duitse batterijen en het ging er reeds warm toe toen opeens de Duitse infanterie in de op 70 yards gelegen loopgraven bedrijvig begon te worden. Een regen van handgranaten werd naar de eerste reeks loopgraven van de Fransen geworpen. Vele daarvan vielen voor hun doel neer en weinige richtten schade aan. Doch nauwelijks was deze tweede plaag voorbij, of er klom een zwerm Duitsers uit de loopgraven, en de vijand ondernam een verwoede stormloop op de overgeblevenen in de eerste Franse loopgraven.

Dezen kregen eindelijk wat te doen. Zij hadden zich zelf op een aanval voorbereid, ofschoon zij daar ongetwijfeld niet sterk genoeg voor waren geweest, ja zelfs nauwelijks talrijk genoeg waren voor de verdediging tegen een zo talrijke vijand. Zij haastten zich naar de schietgaten en vuurden in de woedende aanval, waarin scheuren ontstonden. Elke kogel scheen zijn doel te vinden. Op zulk een afstand konden zij ook nauwelijks iets anders doen. Het opkomende getij der Duitse aanvallers golfde heen en weer en brak op de ter

aarde geworpen gedeelten van eigen afdelingen, waarop het weer voortrolde.

De Fransen hadden geen tijd om hun geweren te herladen. Bovendien hadden zij dat niet nodig. Zij klommen eenvoudig uit hun loopgraven en kwamen de voorwaarts dringende Duitsers met de bajonet tegemoet.

De Duitse kanonnen bulderden nog steeds om de aankomst van Franse versterkingen te verhinderen, doch de versterkingen kwamen, en snel, hoewel zij zware verliezen leden. Weinig Fransen worstelden toen met de drievoudige overmacht der vijanden. Tenslotte keerden de Duitsers om en vielen zij op hun loopgraven terug met de Fransen, die bloed hadden gezien, op hun hielen. Het was zo een verwoed kwart uur vechten, als maar kon zijn.

Het "aan niemand toebehorende land" tussen de loopgraven was opgehoopt met lijken en gewonden. Niemand waagde het echter de gewonden hulp te verlenen, want het bloed was op kookhitte gebracht.

Doch deze aanval was nog niet het einde van het werk van die dag. Het Franse geschut knalde onophoudelijk door en regens van handgranaten kwamen aan beide zijden neer. De Duitsers deden nog een aanval, voor het duister was, met hetzelfde resultaat. De grond was op sommige plaatsen opgehoopt met Franse en Duitse lijken.

Donderdag, toen de nacht was gevallen werd er nog een aanval gedaan. Een grote menigte Duitsers kwam over de nauwe toegangsweg aanstormen en overweldigde, enkel door het grote aantal, de Fransen. De Duitsers waren dus in het bezit van de loopgraaf, waarvoor zij een zo afschuwelijke prijs hadden moeten betalen. Zij hielden die loopgraaf echter slechts een paar uren. Door

van drie kanten aan te vallen hernamen de Fransen de loopgraaf kort voor middernacht.

Vrijdagochtend verdreven de Fransen met een schitterende bajonetaanval de Duitsers, die met uitnemende dapperheid en vastberadenheid hadden gestreden.

De ganse dag, totdat de Fransen er weer meester waren, had de loopgraaf half gevuld gelegen met doden en gekwetsten. Gedurende de vreselijke ochtend die volgde, bleven de Rode Kruismannen, zonder ook maar één ogenblik te rusten, aan de arbeid. Een hospitaal, te Wolster ingericht door de Vereniging van Vrienden van het Rode Kruis, bleek voor de Fransen van buitengewoon nut. Maar in de strook grond tussen de loopgraven zijn velen, door het ontberen van geneeskundige hulp doodgebloed.

Londen, 14 december. Aan de Times werd zaterdag uit Boulogne gemeld:

Een van de grootste beletselen voor een snelle opmars van de troepen der bondgenoten in België en noordelijk Frankrijk is de buitengewoon slechte toestand van de grote wegen. Weken lang is een leger Franse soldaten, die tot aan hun knieën in de modder stonden, bezig geweest de wegen te herstellen, maar die tijdelijke herstellingen hebben weinig uitgewerkt, zodat er nu besloten is de wegen afdoende te verbeteren. Daartoe zijn er in Engeland duizenden en duizenden schoppen, houwelen en kruiwagens besteld. Er is besloten de oppervlakte van de wegen met houten balken te versterken, zoals men dwarsliggers gebruikt bij spoorwegen.

Van de Zeeuws-Vlaamse grens.

Uit Terneuzen meldt men ons:

Nabij de westelijke Zeeuws-Vlaamse grens is wegens een gebrek aan de machine een Engelse militaire tweedekker geland, die nog een bom bij zich had. De bestuurder werd geïnterneerd. Een gemeenteveldwachter heeft hem ontwapend.

Een der verslaggevers van het Handelsblad seint uit Sluis:

Sedert drie weken lagen er te Sluis 1600 zakken bloem ieder van 54 kg, aangekocht door het gemeentebestuur van Oostende. Juist toen de voorraad aankwam, werd de grens hier onherroepelijk gesloten. Het is sedert nog niet mogen gelukken de bloem te verzenden. Met het oog op de grote nood te Oostende heeft men vrijdag geprobeerd de verzending te doen plaats hebben over IJzendijke-Watervliet-Eeklo. Of de bloem echter op de bestemde plaats is aangekomen, kan niet worden gezegd, maar zelfs als de voorraad aankomt zal hij slechts zeer korte tijd duren, daar inmiddels ook in de andere gemeenten aan de kust een totaal gebrek aan bloem is ontstaan.

Uit België.

De Belgische oorlogscorrespondent van de Tijd seint op 12 dezer:

Het gaat goed. Dat is de algemene indruk. De laatste dagen hebben weer op tal van punten nieuwe worstelingen gebracht, wel geen algemene strijd, zodat men niet van een slag kan spreken, maar toch plaatselijke gevechten van min of meer algemeen belang, die in onderling nauw verband staan. Onzerzijds blijft het een voort dringen, een opworsteling. Het is geen grote aanvallende beweging, die wij ondernemen, maar die toch groots kan zijn in de einduitslag. Want iedere kilometer, iedere loopgraaf is winst en wij schieten op, schieten al maar op, zowel zuidwaarts bij La Bassée als noordelijk.

Bij leper hebben de Duitsers weer grote druk uitgeoefend, zij zijn er zelfs een ogenblik in geslaagd een Franse loopgraaf te nemen, maar

de bondgenoten hebben ze niet lang in het bezit ervan gelaten. Niettegenstaande het moordend vuur van de vijand keerden de bondgenoten terug, dreven de Duitsers achteruit en hernamen niet alleen de oude stelling, maar deden zich tenslotte gelden als meesters van het terrein. Tot driemaal toe hebben de vijandelijke bevelhebbers de logge massa van hun troepen tegen onze stellingen ten zuidoosten van Ieper geworpen, maar telkens is al deze krachtsverspilling op niets uitgelopen.

De Tijd ontvangt van een bijzondere correspondent te Havre de volgende mededeling:

Gisteren heeft er een bloedige botsing plaats gehad bij St.-Elooi, in de nabijheid van Ieper. Met een artillerieduel werd het gevecht ingeleid. Ruim 200 stukken geschut had de vijand opgesteld. Schrikkelijk was de uitwerking van het vuur. De regen van granaten maakte het aanvankelijk ondoenlijk, dat de bondgenoten iets uitvoerden. In de loopgraven blijven, was het parool. De bondgenoten deden dan ook niets dan wachten en het artillerievuur beantwoorden. Eindelijk dachten de Duitsers de gelegenheid gekomen voor een aanval, waartoe hun infanterie tenslotte overging. De bondgenoten lieten hen eerst rustig naderbij komen. Dan een kort bevel en een knetteren van geweren en de mitrailleuses, de aanval was tot staan gebracht. Een verwarring maakte zich van de vijand meester, die tenslotte terugdeinsde, onder zware verliezen. Het was ondoenlijk tegen die stormwind van de dood in te gaan, maar de Duitse legers hielden aan. Een tweede keer werden zij teruggeslagen, drie keer, vijf keer, tien keer, vijftien keer ... De aandrang was ontzettend en de mannen der legers van de bondgenoten waren uitgeput. Zo kon het gebeuren, dat eindelijk, eindelijk de eerste linie der Fransen gewonnen werd. De middag verliep reeds. Er was herhaaldelijk om hulp geseind, toen deze tenslotte aankwam, was het bevel spoedig: en avant! En voort ging het, onbedwingbaar,

onweerstaanbaar. Er was geen houden meer aan. Hier mocht geen bres gelaten aan de Duitsers, de bres moest gedicht. De Fransen vielen aan met grote geestdrift, met onbedwingbare moed en elan en zij slaagden. De vijand kon zijn veroverde stelling niet houden en toen de nacht een sluier spreidde over de talloze doden van deze bloeddag, was de linie der bondgenoten weer hersteld. Maar de verliezen waren zwaar. De strijd was ernstig, de uitslag gewichtig geweest.

De oorlogstoestand.

Van het westelijk front weinig nieuws. Nadat zij de 15^e november over het IJzerkanaal waren teruggetrokken hielden de Duitsers aan de overkant blijkbaar nog altijd enige stellingen bezet, die thans in handen der bondgenoten zijn gevallen. Deze melden verder voordelen, behaald met hun artillerie. De zware Franse en Engelse artillerie schijnt aanzienlijk te zijn aangevuld en misschien is de Duitse, in verband met de veldslag in Polen, verzwakt. De Fransen deden, naar de Duitsers melden, een vergeefse aanval op het Duitse front tussen St. Mihiel en Pont à Mousson en de Duitsers, naar de Fransen meldden, een eveneens mislukte aanval bij Ieper.

De Franse legatie deelt heden omtrent de krijgsverrichtingen het volgende mede:

De 12e december is het bijzonder kalm geweest. De vijand heeft nochtans getracht in de streek ten zuidoosten van Ieper hevige infanterieaanvallen te doen, die volkomen werden afgeslagen met zware verliezen voor hen.